

ผู้รับเหมา

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺสฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๖
ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง “ความเห็นจากการภาวนา”

กราบนมัสการหลวงพ่อก่อน ผมมีเรื่องเรียนถามอีกครั้ง

๑. จิตคือผู้รู้หรือตัวรู้ใช่ไหมครับ อาการคือรู้อยู่เฉยๆ หรือเหมือนสักแต่ว่ารู้ ส่วนการรับรู้นั้นจะต้องอาศัยสิ่งมากระทบคืออายตนะ ๖ ใช่ไหมครับ

๒. ถ้าความเห็นข้อที่ ๑. ของผมเป็นความจริง ในลำดับต่อไปเราต้องรู้จักอาการของจิตเพื่อจับแยกแล้วพิจารณาใช่ไหมครับ

ตอบ : นี่คำถามเนาะ สั้นๆ “ข้อ ๑. จิตคือผู้รู้และตัวรู้ใช่ไหมครับ อาการคือรู้อยู่เฉยๆ หรือเหมือนสักแต่ว่ารู้ ส่วนการรับรู้นั้นจะต้องอาศัยสิ่งมากระทบคืออายตนะ ๖ ใช่ไหมครับ”

นี่พยายามภาวนานะ ผู้ถามถามเรื่องภาวนา ตอนนี่ถามภาวนามาต่อเนื่อง ที่ตอบๆ มาส่วนใหญ่คนนี้เป็นคนถาม แล้วถามมาก็พิจารณาเรื่อยๆ จนแบบว่ามันก็เข้มงวดขึ้น ที่นี้มันก็กระชับเลย

“จิตคือผู้รู้หรือตัวรู้ใช่ไหมครับ”

คือพยายามจะค้นคว้าหาความจริงไง ถ้าค้นคว้าหาความจริงนะ จิตคือผู้รู้หรือตัวรู้ จิตก็คือจิต ธรรมชาติของจิตคือมันรู้ตัวมันเอง ถ้ารู้ตัวมันเองแล้วมันเสวยอารมณ์ เสวยอารมณ์คือว่า จิต อาการของจิต คือเงาเงา ถ้าจิต อาการของจิต เวลาสิ่งที่เรารู้เราเห็นกันที่ว่าเขาดูจิตๆ ดูจิต เขาว่าดูจิต เขาว่าเงา ก็เขาวงก็คือความเข้าใจของเขาเงาเงา ถ้าเข้าไปสู่ความรู้สึกนั้นคือตัวจิต แต่คนมันหยาบๆ ใช่ไหม พอดคนหยาบๆ ความคิดมันคือจิต ความคิดคือสิ่งที่เราคิด อารมณ์ความรู้สึกคือจิต

แต่ถ้ามันพิจารณาไปแล้วมันปล่อยอารมณ์ความรู้สึกเข้าไปแล้ว มันสักแต่ว่ารู้ ถ้ารู้แบบนี้ สักแต่ว่ารู้คืออัปนาสมาธิ แต่เวลามันออกมา อุปจาระมันออกมา ถ้าออกมา เห็นใหม่

ฉะนั้น สิ่งที่บอกเขาดูจิตๆ เขาบอกว่าสิ่งนั้นคือการวิปัสสนา สิ่งนั้นคือการภาวนา นี่คือการเข้าใจของเขาไง ถ้าความเข้าใจของเขาเป็นแบบนี้ แต่ถ้าครูบาอาจารย์ของเราปฏิบัติมาแล้ว โดยสามัญสำนึก เวลาเรากุศลธรรมะกัน เราก็กุศลธรรมะกัน เราเข้าใจได้ ฉะนั้นบอกได้ว่าใครมีความสงบใจ คือใครมีสมาธิใจ

โดยธรรมชาติเด็กสมาธิสั้น สมาธิยาว โดยคนทั่วไปคนที่มีสมาธิดีเขาก็มีมันคงของเขา ถ้าคนสมาธิเขาสั้น สมาธิเขาควบคุมไม่ได้ เขาเป็นคนที่พลังผล่อได้ง่าย คนที่ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ นี่พูดถึงโดยทางโลก ทางการแพทย์เขายังเข้าใจได้เลยว่าเด็กสมาธิสั้น เด็กปกติ เด็กที่มีสมาธิดี ทำไมเขาเรียกว่าสมาธิละ เด็กๆ เด็กๆ ทำไมสมาธิสั้น สมาธิปกติละ นี่เพราะความเข้าใจของโลก คำว่า “สมาธิ” ใจ

แต่เวลาพระปฏิบัติขึ้นมา คำว่า “จิตสงบเป็นสมาธิ” มันก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ถ้ามันเป็นอีกเรื่องหนึ่ง โดยสามัญสำนึกเรามีสติปัญญาเราก็ว่าสมาธิเราดีนะ เราเคลื่อนไหวตลอด แต่เวลาเราทำความสงบของใจละ ถ้าใจมันสงบเข้าไปนะ หลวงตา ท่านบอกว่าท่านฟังหลวงปู่มั่นเทศน์ที่หนองผือ เวลาฟังหลวงปู่มั่นเทศน์ที่หนองผือ จิตดับไป ๓ วัน

นี่มันก็เป็นปัญหาขึ้นมาแล้ว “จิตมันดับได้หรือ ถ้าจิตมันดับไม่ใช่ตายหรือ” นี่คนไม่ภาวนามันก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งใช่ไหม พอคนภาวนา คำว่า “จิตดับ” ดับจากอารมณ์ความรู้สึก แต่ตัวมันมีของมันอยู่ แล้วเขาไปหมด

พอบอกว่า “ฟังเทศน์หลวงปู่มั่นนะ ถ้าวันไหนหลวงปู่มั่นเทศน์นะ แล้วมันซาบซึ้งใจมาก จิตผมดับไป ๓ วัน”

จิตผมดับไป ๓ วัน หมายความว่า ท่านจะเดินไปไหนก็แล้วแต่ อายตนะส่วนอายตนะ จิตมันส่วนจิต มันไม่ออกรับรู้ พอไม่ออกรับรู้มันก็ทรงตัวมันอยู่ในหัวใจ ทรงตัวอยู่กลางหัวอก แต่การเคลื่อนไหวมันก็เหมือน ใครเดินจงกรมนะ ทุกคนจะมาถาม

ว่า เวลาเดินจงกรมไป ไปถึงหัวทางจงกรมแล้วทำอะไร ต้องหักพวงมาลัยเลี้ยวซ้าย หรือเลี้ยวขวา แล้วมันจะกลับมาอย่างไร คนฝึกใหม่ๆ มันจะวิตกกังวลอย่างนี้ แล้ว เวลาเดินจงกรมไปถึงหัวทางจงกรมแล้วจะทำอย่างไรให้มันกลับมา พอกลับมาแล้วจะ เดินอย่างไรต่อไป

มันก็เหมือนคนหัดขับรถ คนหัดขับรถ พอจะขับรถ โอโฮ! มันแก๊ๆ กังๆ ไปหมดเลย โอ้คนที่ขับรถเป็นนะ เขาใช้นิ้วเดียวควงได้หมดเลย จะไปไหนก็ได้ นี่ก็เหมือนกัน พอคนชำนาญแล้วนะ ไม่กลับมาถามเลยว่าไปถึงหัวทางจงกรมแล้วจะเลี้ยวซ้ายหรือเลี้ยวขวา จะหักพวงมาลัยอย่างไร ไม่ถามแล้ว เพราะมันชำนาญแล้ว นี่คือ สัญชาตญาณ พอสัญชาตญาณขึ้นมา มันทำจนคล่อง มันชำนาญไป

จะเห็นว่า จิตดับ ๓ วัน จิตมันดับ มันดับจากความรู้สึก มันเป็นศัพท์ของฝ่าย ปฏิบัติใจ ดับจากที่มันเสวยอารมณ์ ดับจากที่มันไปกว้านเอาสิ่งที่ไปยึดมันถือมันผ่านอายตนะไปใจ ดับ ไม่ออกไปรับรู้ แต่ตัวมันทรงไว้เพราะด้วยสติของมัน ทรงไว้ดีมากเลย นี่จิตดับถึง ๓ วัน การดับอย่างนี้ เพราะหลงตาทำนพูดเองว่าทำนติดสมาธิถึง ๕ ปี ฉะนั้น ถ้าจิตดับเข้ามา มันปล่อยวางเข้ามามันก็เป็นสมาธิ ถ้ามีสติปัญญา มีสติมีสัมปชัญญะมันก็เป็นสมาธิ สมาธิแกกัเลสไม่ได้

สมาธิแกกัเลสไม่ได้ แต่สมาธิเป็นที่พัก ที่ว่าง ที่ผ่อนคลายได้ เวลาจิตมัน พุ่งชาน มันทุกข์ยากมาก เวลามันสงบตัวเข้ามา มันหดตัวเข้ามาเป็นตัวของมันเอง เป็นตัวของตัวเอง มันได้พักอารมณ์ มันได้พัก ได้พักจากสิ่งที่มันไปกว้านมาเป็นสมบัติบ้า เดียวจะไม่รู้ใจ จะไม่รู้ใจนั้น จะไม่รู้ใจนี้ ออยาก โอ้ย! ปัญญาเยอะมาก รับรู้แบกโลกเลย แบก ๓ โลกธาตุเลย โอโฮ! คนมีปัญญามากเลยนะ นี่โอ้พวกบ้า บ้าแบกหามไป

เวลามันปล่อยวางเข้ามามันปล่อยวางหมดเลย เป็นอิสระ เห็นใหม่ มันหายจากความ เป็นบ้า มันไม่บ้าอารมณ์ของมันเอง มันสงบเข้ามา ถ้าเป็นขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ

ที่นี้ถามว่า “จิตคือผู้รู้หรือตัวรู้” เออ! จิตเป็นผู้รู้หรือตัวรู้

มันเป็นโฆหารนะ จิตเป็นผู้รู้ก็ได้ จิตเป็นตัวรู้ก็ได้ คำว่า “ก็ได้อย่าง” หมายความว่า ใครทำแล้วคนนั้นรู้เห็นตามความเป็นจริง เขาจะใช้ศัพท์อย่างไรมันก็ใช้ได้ แต่ถ้าเราเอาตามคัมภีร์ที่มีปัญหาแล้ว ที่เราเถียงกัน เถียงกัน สาธุนะ พุทธพจน์เราก็น่าจะ ชรรณวินัยนี้เคารพมาก แต่มันธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ ที่นี้เวลาเราอ้าง อ้างพุทธพจน์ ตัวอักษรว่าอย่างนี้ ต้องเป็นอย่างนี้ บัญญัติอย่างนี้ เถียงกันปากเปี้ยกปากแฉะเลย

หลวงตาท่านสอนไว้ **ธมฺมสากัจฉา เอตมฺมงฺกलฺมุตฺตมํ** เราสนทนาธรรมกัน เราแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันเพื่อประสบการณ์ ทั้งชีวิตนะ เราปฏิบัติกันแล้วเราแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน นี่เป็นมงคลชีวิต มงคล ๓๘ ประการ **ธมฺมสากัจฉา เอตมฺมงฺกลฺมุตฺตมํ**

แต่ถ้าเราเถียงเอาแพ้อาชนะกันนะ หลวงตาท่านบอกว่าหมากัดกัน หมามันกัดกันนะ เวลามันกัดกันน้ำลายแตกฟองเลยนะ มันกัดกัน รือตไวเลอร์เวลากัดแล้วกรามมันลือกเลย มันไม่ปล่อยเลยละ ไอนี้พอมันกัดติด โอโฮ! มันกัด มันสะบัด คือเถียงเอาแพ้อาชนะกันนะ ธรรมะหมากัดกันไม่มีประโยชน์เลย เราเอาเหตุเอาผลสิ เราต้องมีปัญญาสิ ใครมีเหตุผลที่หักล้างได้ เราต้องยอมรับการหักล้างด้วยเหตุผลนั้นสิ

ถ้าธรรมะ ธรรมะเป็นเรื่องของปัญญา ถ้าปัญญาที่เขามีเหตุมีผล เหตุผลของเราด้อยกว่า เหตุผลของเราสู้ไม่ได้ เราต้องยอมรับสิ ถ้าเรายอมรับด้วยเหตุด้วยผล นี่มงคลชีวิต เพราะการปฏิบัติมา จะเป็นเด็กเป็นผู้ใหญ่ก็แล้วแต่ แล้วถ้าจิตใจมันเข้าไปสัมผัส จิตใจเข้าไปรู้ขึ้นมา มันแปลกประหลาด มันลึกลับมหัศจรรย์ มันอยู่ที่วิยวุฒิใหม่ มันอยู่ที่อายุมากอายุน้อยใหม่ มันอยู่ที่คนปฏิบัติเก่า คนปฏิบัติใหม่ใหม่ ไม่เกี่ยวเลย มันเกี่ยวกับเข้าไปรู้จริงเห็นจริง แล้วรู้จริงเห็นจริงอันนั้นมาสนทนาธรรมกัน นั้นมันเป็นประโยชน์

ฉะนั้นถึงบอกว่า “จิตเป็นผู้รู้หรือตัวรู้”

จะพูดให้มันทะเลาะกันใช่ไหม อย่างนี้มันเหมือนผู้รับเหมา ผมมีอาชีพรับเหมา รับเหมาได้หมดล่ะ ถ้าผู้รับเหมา มาเถอะ ทุกอย่างทำได้หมด มันจะลดอุปกรณ์ก็ได้ จะลดคุณภาพของงานก็ได้ ผู้รับเหมามันทำได้หมด ทีนี้ถ้าจิตมันรับเหมาล่ะ ฉะนั้น จิตเป็นผู้รู้หรือเป็นตัวรู้ ถ้าจิตเป็นผู้รู้ก็ได้ ถ้าเป็นตัวรู้มันละเอียดเข้าไป

ที่ว่า อาการที่อยู่เฉยๆ เหมือนสักแต่ว่ารู้ ส่วนการรับรู้ต่างๆ นี่ความเห็นของเขา ความเห็นนะ ชั้นของสมาธิมันก็ชั้นของสมาธิ คือสมาธิมันมีความอึดเต็มของมัน แต่ถ้าชั้นของปัญญา ปัญญาใครหยาบใครละเอียด หยาบละเอียดมันไปได้กว้างขวาง ฉะนั้น ชั้นของปัญญาไม่มีขอบเขต

เรดาร์เวลามันหาความถี่ของมัน มันจะหาวัสดุเข้ามาในรัศมีของมัน เรดาร์มันหมุนของมัน นี่ปัญญาเวลามันแพร่กระจายออกไปมันต้องค้นคว้า มันต้องหาของมัน นี่ชั้นของปัญญาไม่มีขอบเขต เต็มที่เลย

แต่ชั้นของสมาธิมันเป็นหนึ่ง เอกัคคตารมณฺ์ จิตตั้งมั่น คำว่า “เป็นหนึ่งเดียว” ต้องสงบเข้ามาเป็นหลักตั้งมั่นเลย ถ้าตั้งมั่นแล้ว ถ้ามันออกใช้งานแล้ว ชั้นของปัญญาแล้วไปได้เต็มที่ อย่าได้ยังไว้ เต็มที่ไปเลย จนกว่าทำจนไปไม่รอดแล้วกลับมาทำความเข้าใจใหม่ของใจใหม่ นี่พูดถึงว่าการปฏิบัตินะ นี่ข้อที่ ๑.

“๒. ถ้าความเห็นข้อที่ ๑. ของผมเป็นความจริง”

เห็นใหม่ เป็นความจริงหรือความปลอม นี่ผู้รับเหมา มันจะเหมาหมดเลย ธรรมชาติต้องทำเป็นความจริง ไม่ใช่ผู้รับเหมา มันจะเหมารวมเอาหมดเลย

“ถ้าความเห็นข้อที่ ๑. ของผมเป็นความจริง ลำดับต่อไปเราต้องรู้จักอาการของจิตเพื่อจับแยกและพิจารณาใช่ไหม”

ผู้รับเหมามันจะเหมาไง พอเหมาว่านั่นเป็นตัวรู้ นั่นเป็นผู้รู้ นี่เป็นกิเลส นี่เป็นธรรมชาติ แล้วมันก็แยก แยกมาซึ่งกิเลส ไฉน ไฉน น้ำหนักของกิเลสมันมีน้ำหนักเท่าไร น้ำหนักของธรรมมีน้ำหนักเท่าไร มันไปเลยนะ อันนี้คือจินตนาการทั้งนั้นนะ

ถ้ามันเป็นความจริงนะ สิ่งที่คุณครูอาจารย์ท่านแสดงธรรม นั่นคือแสดงจากประสบการณ์ของท่าน เป็นความจริงของท่าน แล้วเราจับของเรา เราพิจารณาของเรา

จะเห็นว่า ถ้าข้อที่ ๑. มันเป็นแบบนี้ ผู้รู้กับตัวรู้มันคนละอันกัน พอคนละอันกัน ลำดับต่อไป เราต้องรู้จักอาการของจิต เราก็จับจิตแยกและพิจารณาใช่ไหมครับ

จิตปลอม จิตปลอม จิตยังแบกสัญญาอารมณ์อยู่ ไปรู้สิ่งใดเป็นของปลอมหมดเลย เขาบอกว่า “การปฏิบัติในพระพุทธศาสนาเป็นการปฏิบัติโดยแนวทางสติปัฏฐาน ๔ มันต้องรู้กาย รู้เวทนา รู้จิต รู้ธรรม เป็นสติปัฏฐาน ๔” นี่ปลอมหมดเลย ปลอมหมดเลยเพราะอะไร เพราะสัญญามันจำมา เพราะสัญญานะ เพราะโลกีย์ปัญญา ปัญญาของโลก ปัญญาของมาร แล้วมาศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วบอกต้องปฏิบัติในแนวทางสติปัฏฐาน ๔

แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเราบอกว่า กรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน ทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจสงบเข้ามาเป็นตามความเป็นจริงนะ ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ มันชัดเจนของมัน ถ้ามันชัดเจนของมัน สิ่งนั้นจิตมันจริง จิตมันจริงแล้ว ถ้ามันจิตจริง สมาธิก็เก็ลไม่ได้ แต่ถ้าเป็นสมาธิแล้วจิตมันออกคั่นคว่ำ ออกเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริงของมัน นั่นนะเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง นี่ไง สติปัฏฐาน ๔ กาย เวทนา จิต ธรรมไง

ถ้าจิตมันจริง เห็นกาย เวทนา จิต ธรรมตามความเป็นจริง นี่สติปัฏฐาน ๔ จริง สติปัฏฐาน ๔ จริงเพราะมันมีจิตจริง ๆ จิตที่มันสัมมาสมาธิมันเป็นจริงขึ้นมาแล้ว มันคั่นคว่ำของมัน มันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง มันจะตื่นเต้น มันจะหวั่นไหว อย่างเช่น อย่างเราปกติเราไม่ตรวจร่างกายเราก็ไม่เป็นไร พอไปตรวจร่างกาย หมอบอกว่า อู๋! โรคภัยไข้เจ็บเต็มตัวเลยนะ บอกพรุ่งนี้ต้องตายแล้ว อยู่ไม่ได้หรอกพรุ่งนี้ ใจนี้ฝ่อหมดเลย นี่ก็เหมือนกัน จิตเวลามันไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง มันเห็นโทษของมัน พอมันเห็นมันสะเทือนใจมาก

แต่นี้เราไม่สะเทือนใจเลย เราไม่รู้ว่าเราเป็นโรคภัยไข้เจ็บอะไรเลย เราบอกเรา จะอยู่อีก ๕ ล้านปี หมอบอกตายพรุ่งนี้ นี่มันสะเทือนใจ ถ้ามันเห็นจริง นี่ไง ว่าจิตจริง สติปัญญา ๔ จริง มันเป็นแบบนี้ จิตมันจริง สติปัญญา ๔ มันจริง พอมันเห็นแล้วมัน สะเทือนหัวใจ มันสะเทือนกิเลส มันทุกข์มากนะ มันเห็นแล้วมันสำรอกมันจะตาย เหมือนหลวงตาท่านบอกว่า เวลาเราจับงูมา นี้กว่าปลา เดี่ยวจะไปทำอาหาร เาเห็นว่า ปลา มันดีใจว่าจะได้อาหารมื้อหนึ่ง พอพ้นจากน้ำมา มันเห็นว่าเป็นงูเห่า มันจะกัดตาย รีบสลัดทิ้งเลย

นี่ก็เหมือนกัน พอจิตมันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง มันทุกข์มันยากของมัน มันเห็นของมัน มันจะสลัด แล้วสลัดได้ใหม่ละ ถ้ามันมี กำลังของสมาธิ มันจับได้จริง มันสลัดจริง เพราะอะไร เพราะมันมีมือกับมีงูเห่า

ไอนี้บอกว่า ถ้ามันเป็นแบบนี้ ถ้ามันเป็นแบบนี้ก็คิดเลยนะ อ้อ! ถ้าเราจับงูเห่า เราจับงูเห่า เรารู้ เราต้องรีบสลัดทิ้งเลยนะ มันก็คิดไปซะใหม่ แต่มันไม่มีงูเห่าไง มันไม่เห็นงูเห่าจริงไง มันคิด บอกอาจารย์ก็สอน ถ้าจับปลามา คิดว่าปลา ก็ยังดีใจ ถ้าเป็นงูเห่า เรารู้ เราต้องสลัดทิ้งเลยนะ ถ้าสลัดทิ้ง นี้ผู้รับเหมา รับเหมาเพราะอะไร เพราะมันรู้มาหมดใจ รู้มาหมดเลยนะ แล้วมันจะเหมาเอาหมดเลย เหมาตามันไม่เป็นความจริง ทำให้เป็นความจริงเสีย

จะนั้นบอกว่า “ถ้าข้อที่ ๑. ของผมเป็นความจริง ลำดับต่อไปก็ต้องจับอาการของจิตเพื่อแยกกายกับจิตออกมาจริงใหม่”

โดยการกระทำ สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน วิปัสสนาญาณ เกิดญาณหยั่งรู้ มันพิจารณาของมันไป มันรู้ของมัน มันสำรอกมันตายของมัน แต่มันพยายามจะสร้างกันไง จะสร้างกันทำกันขึ้นมาให้เป็นจริง นี่พูดถึงว่าเป็นปริยัตินะ ถ้าพูดอย่างนี้บ๊อบ “หลวงพ่อก งามปัญหาหลวงพ่อกมาให้หลวงพ่อกตอบนะ ไม่ใช่ถามให้หลวงพ่อกดำ”

นี่ไม่ได้ดำ ไม่ได้ดำนะ นี่พยายามจะแยกแยะให้เห็นว่าอะไรเป็นจริงอะไรไม่เป็นจริงนะ เวลาถามมันเป็นอย่างนั้นนะ ถ้าเป็นจริงมันก็เป็นจริงของมัน ถ้าไม่เป็นจริงก็อีกเรื่องหนึ่ง นี่พูดถึงความเห็นในการภาวนา

หลวงพ่ : อันนี้มันจะเป็นปัญหาให้ปล่อยไถ่

ถาม : เรื่อง “เจโตวิมุตติกับปัญญาวิมุตติ”

กราบเรียนท่านอาจารย์ที่เคารพ อันนี้คำถามน้องนะครับ ผมไม่รู้ กลัวมันเพี้ยน เพราะกลัวอยู่ ๒ อย่างคือกลัวเพี้ยนกับกลัวไม่รู้ธรรม

๑. ทำไมพระพุทธเจ้าตรัสเจโตวิมุตติก่อนปัญญาวิมุตติ
๒. สาวกองค์ใดบ้างที่บรรลุปัญญาวิมุตติก่อนเจโตวิมุตติครับ
๓. เจโตวิมุตติเป็นคุณธรรมของพระอนาคามีหรือไม่ครับ
๔. คุณธรรมชั้นอนาคามีจะรู้เห็นมหาสติปัญญาตามความเป็นจริงใช่หรือไม่
ครับ
๕. ปุถุชนถึงสภิกาคามีจะรู้เห็นมหาสติปัญญาตามความจริงได้ไหมครับ
๖. อินทรีย์ภาวนาชั้นเลิศดับไปเร็วเหมือนกระพริบตาที่ต้องหลุดไฟไหม
ครับ
๗. จะหามันเจอแบบไหนครับ

ตอบ : นี่เขาถามมานะ มันเป็นปัญหาให้ปล่อยไถ่ไหม? ฉะนั้น กลับมาที่ว่า “๑. ทำไมพระพุทธเจ้าตรัสเจโตวิมุตติก่อนปัญญาวิมุตติ”

แล้วใครบอกละ ใครบอกว่าพระพุทธเจ้าตรัสเจโตวิมุตติก่อนปัญญาวิมุตติ
ใครบอก มันอยู่ที่ไหนล่ะ มันไปเอาปัญหานี้มาจากไหน ปัญหานี้เอามาจากไหน

นี่ไง เขาบอกว่า “คำถามนี้ไม่ใช่ของผมนะครับ ของน้อง ผมกลัวมันเพี้ยน” ก็
เลยถามอาจารย์เพี้ยน อาจารย์ก็จะตอบเพี้ยนๆ

มันเป็นเรื่องไม่เป็นเรื่อง มันเป็นเรื่องที่ไม่เป็นเรื่อง เราทำความสงบของใจได้
หรือยัง เราจะปฏิบัติจริงหรือเปล่า เรามั่นใจหรือไม่ว่าเราเป็นชาวพุทธ ถ้าเราเป็นชาว
พุทธ เราต้องถือรัตนตรัย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระพุทธเจ้า ธรรมะขององค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระอรียสาวก

ถ้าเราถือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นแก้วสารพัดนึก เรามีครูบาอาจารย์ เราศึกษาของเรา เราปฏิบัติของเรา เราถือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา เป็นครูเอกของโลก เป็นของเรา แล้วเรารู้ได้อย่างไรละ เรารู้ได้อย่างไรว่าพระพุทธเจ้า ตรัสรู้เจโตวิมุตติก่อนปัญญาวิมุตติ

“ทำไมพระพุทธเจ้าตรัสรู้เจโตวิมุตติก่อนปัญญาวิมุตติ”

มันเป็นพุทธวิสัย พุทธวิสัยนะ พุทธวิสัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สาวกสาวกะวิสัย พวกเราพวกที่ได้ยินได้ฟัง พวกเราพวกฝึกหัดมาจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจะไปรู้ได้อย่างไรว่าพระพุทธเจ้าตรัสรู้เจโตวิมุตติก่อนปัญญาวิมุตติ ใครจะไปรู้ได้ มันไม่มี

เราเป็นสาวกสาวกะ เราเป็นลูก เราจะบอกว่า อู๋! เก่งกว่าพ่อแม่ พ่อแม่เขา ทำมาอย่างนี้ เราเป็นลูกนะ แต่เรารู้ว่าพ่อแม่ทำมาหากินมาอย่างไร เราเข้าใจ ใอันนี้เรามาสืบประวัติศาสตร์นั้นอีกเรื่องหนึ่งนะ

ฉะนั้นบอกว่า “ทำไมพระพุทธเจ้าตรัสรู้เจโตวิมุตติก่อน”

ไม่มีหรอก ไม่เกี่ยว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้โดยวิชา ๓ บุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณ นี่คือวิชา ๓ เขาเรียกว่าพระอรหันต์ประเภทเทววิโซ นี่ไง มีวิชา ๓ พระอรหันต์ตรัสรู้โดยทางวิชา ๓ มันเกี่ยวอะไรกับเจโตวิมุตติ ปัญญาวิมุตติละ เกี่ยวอะไรด้วย เกี่ยวอะไรด้วย แล้วอะไรเป็นเจโตวิมุตติ อะไรเป็นปัญญาวิมุตติ

เจโตวิมุตติ ปัญญาวิมุตติ มันเป็นแนวทางที่ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสั่งสอนมา สั่งสอนมามันเกี่ยวกับจริตนิสัย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเปิดทางไว้หมด กรรมฐาน ๔๐ ห้อง เรื่องของวิปัสสนาไม่มีหลักตายตัวโดยหลัก มันเป็นเพราะจริตนิสัย เป็นเพราะกิเลสไครหยาบ กิเลสไครหนา ใครมีอำนาจวาสนามากอำนาจวาสนา น้อย แต่เอาตัวหลักๆ ใจ เอาสิ่งที่เป็นหลักๆ ชัดๆ ในพระพุทธศาสนา

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เวลาสั่งสอนขึ้นมา เอตทัคคะมีอัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวา ถ้าอัครสาวกเบื้องซ้าย พระโมคคัลลานะ

ชำนาญโดยฤทธิ์ ชำนาญโดยเจโตวิมุตติ ถ้าเป็นพระสารีบุตร พระสารีบุตรใช้ทางปัญญา ใช้ปัญญานำเป็นปัญญาวิมุตติ ถ้าปัญญาวิมุตติ ปัญญามันก็ชัดเจนของมัน

เพราะชัดเจนมา เพราะเวลาพระโมคคัลลานะเวลาทำสมาธิวงแหงหาหวานอน เป็นพระโสดาบันแล้วนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปแก้ไปสอนจนพระโมคคัลลานะเป็นพระอรหันต์ไป นี่เวลาสอนพระโมคคัลลานะไปอย่างหนึ่ง

เวลาสอนพระสารีบุตร พระสารีบุตรเป็นผู้ที่มีปัญญามาก สอนขนาดไหนพระสารีบุตรก็เทียบเคียงด้วยปัญญาของพระสารีบุตร พระสารีบุตรเลยตรัสรู้ช้ากว่าพระโมคคัลลานะเพราะมีปัญญามาก นี่คือปัญญาวิมุตติ

นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้สั่งสอนสาวกสาวกะเอง แต่ว่าตัวองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อะไรเจโตวิมุตติ อะไรปัญญาวิมุตติ ไม่เกี่ยวเลย ไม่เกี่ยว พุทธวิสัยนะ วิสัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ผู้รับเหมามันรับเหมา ผู้รับเหมาที่ดีเขาเป็นสัมมาอาชีวะ เขาทำสิ่งที่ เป็นดีกรามบ้านช่องที่มีมั่นคงแข็งแรงเพื่อความเจริญของโลก แต่ผู้รับเหมาที่เขา รับเหมาแล้ว เขาตุงตึก เขาหาแต่ผลประโยชน์ของเขา เขาทำให้ดีกรามบ้านช่องนั้นเสียหายไป

นี่ก็เหมือนกัน เราจะหมากิเลสหมดเลย แล้วก็ไปจบบ้างถึงว่า พระพุทธเจ้าตรัสรู้เจโตวิมุตติก่อนหรือปัญญาวิมุตติ อ้าว! แล้วไอ้พระชู้ครอกก็จะไปพยากรณ์พระพุทเจ้าว่าพระพุทเจ้าเป็นอย่างนั้น ไอ้พวกชู้ครอกใจ นี่อาจารย์มันจะเพี้ยนไป

พุทธวิสัย พุทธวิสัยมันเป็นอินไตยไง อินไตย ๔ พุทธวิสัย เรื่องโลก เรื่องกรรม เรื่องฌาน มันเป็นเรื่องอินไตย แล้วเป็นเรื่องอินไตย ไอ้นี้ก็กลัวน้องจะเพี้ยนตัวเองก็เพี้ยนไปก่อน แล้วถามมา ถ้าอาจารย์เพี้ยนมันก็พากันเพี้ยนไปหมดเลย

จะนั้นบอกว่า มันไม่เป็นประเด็น ไม่เป็นปัญหาเลย “ทำไมพระพุทเจ้าตรัสเจโตวิมุตติก่อนปัญญาวิมุตติ”

ไม่มี แล้วเจโตวิมุตติก็เจโตวิมุตติ ปัญญาวิมุตติก็ปัญญาวิมุตติ ไม่เกี่ยวกัน ไม่เกี่ยวกันเลย แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ไม่ได้ตรัสอันนี้ด้วย องค์สมเด็จพระ

สัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ทางวิชา ๓ วิชา ๓ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
 ชัดๆ ในพระไตรปิฎก ในพระไตรปิฎก เพราะอะไร เพราะพระพุทธเจ้าเป็นคนบอกเอง
 เป็นคนบอกเอง บุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณขององค์
 สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมา นี่ไง ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
 เจ้าตามความเป็นจริงขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการไป เพราะ
 องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้ละ ธรรมที่องค์สมเด็จพระ
 สัมมาสัมพุทธเจ้ารู้มันเหมือนกับใบไม้ในป่า มันกว้างขวาง มันเต็มไป
 หมดละ มันเป็นความจริง แต่ไม่เป็นประโยชน์กับใคร ฉะนั้น องค์
 สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสมาในพระไตรปิฎกเป็นประโยชน์กับ
 พระสารีบุตร เป็นประโยชน์กับพระโมคคัลลานะ เป็นประโยชน์กับ
 พระกัสสปะ เป็นประโยชน์กับใคร ตรัสรู้ สอนคนนั้นเป็นพระอรหันต์
 ขึ้นมา มันเป็นประโยชน์กับคนคนนั้นไง มันเป็นประโยชน์กับผู้ปฏิบัติใจ
 อะไรที่ไม่เป็นประโยชน์ท่านไม่พูด

แต่ที่เราภาวนากันยังไม่เป็นเลย เราภาวนายังล้มลุกคลุกคลานเลย เรายังกลัว
 เพี้ยนอยู่เลย บอกพระพุทธเจ้าเป็นเจโตวิมุตติ ปัญญาวิมุตติ จบ

“๒. สวากบางองค์บรรลุปัญญาวิมุตติก่อนเจโตวิมุตติครับ”

นี่มันเหมือนกันไง สวากบางองค์ ปัญญาวิมุตติกี่คือปัญญาวิมุตติ บางองค์ก็
 บรรลุเจโตวิมุตติไป

ถ้าเจโตวิมุตติกี่พิจารณากายโดยสมาธิ มีสมาธิเป็นหลักกันไป แต่บางองค์
 พิจารณากาย เวลาพิจารณาจิต อย่างเช่นหลวงตา หลวงตาท่านพิจารณาครั้งแรก
 ท่านผ่านเวทนา เวทนาเป็นธรรมเหมือนกัน แล้วพอผ่านเวทนาเข้าไปท่านก็ไป
 พิจารณาธาตุ ๔ พิจารณาเห็นกาย ท่านไปเห็นกายที่หนองผือ นั่นละพิจารณากายนี้

เจโต พอพิจารณาเจโตไปแล้ว ท่านพิจารณาอสุภะ อสุภะก็เจโต แล้วพอจุดและต่อมนั้นคือจิต จิตก็คือปัญญา

หลวงตาท่านเป็นพระที่มหัศจรรย์มาก เพราะท่านเป็นพระที่มหัศจรรย์มาก ท่านถึงแสดงธรรมได้ฉะฉานมาก บางองค์ท่านพิจารณาของท่าน อย่างเช่นหลวงปู่เจี๊ยะ หลวงปู่คำดี หลวงปู่ชอบท่านพิจารณากาย เป็นโสดาบันก็พิจารณากาย สกิทาคามีก็กาย อนาคามีก็กาย พระอรหันต์ก็กาย พิจารณากายๆๆ นี่เจโตวิมุตติ เพราะเจโต จิตสงบแล้วมันพิจารณาเห็นกายต่อเนื่องกันไป ฉะนั้น มันชำนาญโดยกำลัง ชำนาญด้วยกำลัง ด้วยสัมมาสมาธิ

ฉะนั้น เวลาหลวงปู่เจี๊ยะท่านพูดบ่อย ท่านพูดกับเรานะ “เฮ้ย! ทำไมเราเทศน์มันไม่เหมือนกับท่านอาจารย์เลย” ท่านอาจารย์คือหลวงตามหาบัวไง “ท่านอาจารย์เทศน์น้ำไหลไฟดับเลยเนาะ ของเราเวลาเทศน์มันไม่ค่อยไปเลย” แต่ถ้าใครถามปัญหา ดีนะ ถ้าใครถามปัญหา เพราะท่านรู้จริงอยู่แล้ว เพียงแต่ว่ามันไม่มีประเด็นไง ถ้าใครถามปัญหามาท่านตอบซบๆๆ เลย แต่ถ้าไม่มีใครถามนะ ท่านต้องเทศน์เองนะ “เฮ้ย! เฮ้ย! ทำไมเราเทศน์ไม่ได้เหมือนท่านอาจารย์วะ” นี่ท่านพูดกับเราเอง ท่านพูดกับเราเอง ครูบาอาจารย์ มันเป็นความถนัด นี่พันธกรรมของจิตใจ มันอยู่ที่วาสนานะ วาสนาใครสร้างมาอย่างไรมันก็เป็นแบบนั้น

ฉะนั้น สาวกองค์ใดเป็นปัญญาวิมุตติ เจโตวิมุตติ

ไม่ต้องสาวกองค์ใดหรอก เรา ไ้คนภาวนานี้ ไ้คนภาวนา เอ็งจะเป็นเจโตวิมุตติหรือปัญญาวิมุตติละ เอ็งจะเอาอะไรละ ไ้ นั้นมันสมบัติของครูบาอาจารย์ท่าน องค์ใดก็แล้วแต่มันเรื่องของท่าน เพียงแต่เราฟังธรรมจากท่านนะ ถ้าครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมท่านแสดงประสบการณ์ให้เราฟัง เหมือนใครทำวิทยานิพนธ์ ถ้าวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพ เราก็อยากดูว่ามันจะมาปฏิบัติได้จริงหรือเปล่า มันจะเป็นความจริงหรือเปล่า

ครูบาอาจารย์ท่านปฏิบัติมาก็วิถยานิพนธ์ของท่าน ครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นจริงนะ แต่ละคร้งท่านจะมีวิถยานิพนธ์คือประสบการณ์ตามความเป็นจริงของท่าน แล้วถ้าเราศึกษาแล้วเราเอาอันนั้นเป็นแนวทาง เราปฏิบัติให้เป็นประโยชน์กับเรา ใ้จะไปตรวจสอบ มันไร้สาระมาก

“๓. เจโตวิมุตติเป็นคุณธรรมของพระอนาคามีหรือไม่ครับ”

เจโตวิมุตติมันเป็นการรู้เห็นโดยสมาธิเป็นตัวนำ ปัญญาวิมุตติมันจะเป็นความเห็นธรรมโดยปัญญาเป็นตัวนำ ปัญญาเหมือนพระสารีบุตร มีปัญญานำ พอปัญญาพิจารณาไปแล้วมันเป็นสมาธิ มันพร้อม เวลามันสมุจเฉทปหานมันต้องเป็นมรรค ๘ เหมือนกัน มรรค ๘ ไม่ใช่มรรค ๗ มรรค ๗ คือถ้าเป็นปัญญาก็ไม่ต้องมีสมาธิ ถ้าเป็นสมาธิก็ไม่ต้องมีปัญญา ก็แค่มรรค ๗ ตัว หน่วยกิตไม่ครบเขาไม่ให้ผ่านหรอก การสอบมันต้องส่งหน่วยกิตครบ ทุกอย่างครบ มันถึงผ่าน

นี่ก็เหมือนกัน เวลามันจะสรุปลงที่เป็นสมุจเฉทปหาน มรรคมันต้องรวมตัวลงเป็นมรรค ๘ มรรค ๘ คือมันมีสัมมาสมาธิ คือมีสัมมาปัญญา มันมีความเห็นชอบทุกอย่าง ทุกอย่างมันก็คือมรรค ๘ แต่เวลาปฏิบัติไป ด้วยความถนัด พระสารีบุตรก็ปัญญานำ คือว่าเอาปัญญาตากถาง เอาปัญญาเป็นตัวนำ เอาปัญญาเป็นผู้แยกแยะไป แต่ถ้าเป็นเจโตวิมุตติมันมีสมาธิ นำ สมาธิคือมีกำลัง กำลังมันฟ่องแผ้ว แล้วกำลังพิจารณาไปมันจะเห็นตามกำลังอันนั้น

จะนั้น มันเป็นที่ว่ามันมีสมาธิ นำหรือมีปัญญานำ ถ้ามีปัญญานำก็เป็นปัญญาวิมุตติ ถ้ามีสมาธิ นำก็เป็นเจโตวิมุตติ มันก็เป็นโสดาบัน เป็นสกิทาคามี เป็นอนาคามี มันไม่ใช่ว่าเจโตวิมุตติเป็นของอนาคามี พระอนาคามีก็เลยบอกว่าอย่างนี้ต้องเป็นอนาคามี อนาคามีมันก็แบบว่าโรงเชือดโคไป ดูโรงเชือดสิ เขาจับโคผูกกับต้นเสา แล้วเขาก็เอามือเชือดโค อนาคามีมันก็คาอยู่อย่างนั้นนะสิ มันไม่มีหรอก มันไม่มีหรอกคุณธรรมของพระอนาคามี มันไม่มีหรอก มันเป็นไปได้โดยจิตโดยนิสัยของคน โดยความเป็นจริงอันนั้น

“เจโตวิมุตติเป็นคุณธรรมของพระอนาคามี”

เออ! แล้วคนอื่นไม่มีสิทธิ์เลยนะ เอ็งจะเหมาผูกขาดไว้คนเดียวเลย ผูกขาดเจโตวิมุตติไว้กับอนาคามี แล้วโสดาบันก็ทำไม่ได้ แล้วไม่มีใครทำอะไรได้เลย โอ้ย! ผู้รับเหมาด้วย แล้วผูกขาดอีกต่างหาก

“๔. คุณธรรมชั้นอนาคามีมีความรู้มหาสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริงหรือไม่ครับ”

มหาสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง ถ้าจิตจริงเป็นสัมมาสมาธิ เพราะมันโสดาปัตติมรรคแล้ว นั่นละสติปัฏฐาน ๔ จริง สติปัฏฐาน ๔ จริงต้องตามความเป็นจริง มันยกบุรุษ ๔ คู่ บุคคล ๘ บุรุษ ๔ โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทาคามีมรรค สกิทาคามีผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล ถ้ายกขึ้นสู่โสดาปัตติมรรค นั่นละสติปัฏฐาน ๔ จริง ถ้ามันเป็นจริงมันถึงเป็นมรรคจริง ถ้ามรรคจริง ถ้ามันพิจารณาตามความเป็นจริงมันก็เป็นผลจริง ถ้ามันมรรคไม่จริง มรรคมันปลอมมาตั้งแต่ต้น แล้วมันจะเอาผลจริงมาจากไหน

ถ้ามรรคมันจะจริงได้ก็ต้องสมาธิจริงก่อน ต้องสัมมาสมาธิ มิจจาสมาธิ สมาธิเหมือนกันแต่เป็นมิจจาขึ้นมา มรรคมันก็ไม่จริง ถ้ามรรคไม่จริง มรรคไม่จริงมันจะเป็นผลได้อย่างไร

นี่ไง ฉะนั้นบอกว่า “ถ้าคุณธรรมของพระอนาคามีต้องรู้เห็นสติปัฏฐานตามความเป็นจริง”

มันจริงตั้งแต่เริ่มต้น มันจริงตั้งแต่ปุถุชน กัลยาณปุถุชน พอถ้ามันเห็นตามความเป็นจริงแล้วมันก็เป็นโสดาปัตติมรรคแล้ว นี่ไง เวลาปฏิบัติ ปฏิบัติไปมันจะเป็นอย่างนั้นไป แล้วนี่บอกว่า โอ้ย! ไม่รู้ว่าไปศึกษามากับใครนะ แล้วมันก็บอกว่าถ้าอย่างนี้จะป็นอนาคามีๆ เพราะมันอนาคามีหลายทีแล้ว

อนาคามีมันแบบว่าเอาว้าวไปผูกไว้ที่เสาแล้วก็เชือดคาเสาเลย ถ้าคาอย่างนั้นนะไซ้ แต่ถ้ามันเป็นความจริง ไม่หอรอก ให้ปฏิบัติตามความเป็นจริงไปเถอะ แล้วมันจะรู้จริงตามความเป็นจริง

“๕. ปุถุชนถึงสกิทาคามีจะรู้เห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริงได้หรือไม่ครับ”

ปุถุชนเลย ปุถุชนถ้าจิตมันสงบแล้วเป็นกัลยาณปุถุชน นั้นละถ้ามันเห็นก็ยกขึ้นสู่โสดาปัตติมรรค นั้นละสติปัฏฐาน ๔ จริง ไม่ใช่ปุถุชน สกิทาคามีจะรู้เห็นจริงไม่ได้ ングไปหมดเลย จะรู้เห็นต้องเป็นอนาคามีอย่างเดียว

คำถามแปลกๆ มันเหมือนกับว่าใครไปผูกไว้ว่าถ้าเห็นสติปัฏฐาน ๔ ต้องเป็นอนาคามี ถ้าไม่เป็นอนาคามีเห็นสติปัฏฐาน ๔ ไม่ได้ มันคงไปฟังใครมาแล้วใครผูกไว้ เห็นไหม โคนำฝูง แล้วไอ้ฝูงโคมันก็เชื่ออย่างนี้ แล้วมันเชื่ออย่างนี้แล้วมันก็ถามมา อาจารย์เพี้ยน อาจารย์เพี้ยนก็ต้องตอบ แล้วมันก็ไปเชื่อกันมา แล้วก็มาถามคนเพี้ยน ผู้รับเหมาเหมารวมมาหมดเลย

“อินทรีย์ภาวนาชั้นเลิศดับเร็ว” อันนี้ที่ว่า “พอจิตมันเห็นไฟแว็บๆ”

คนเขานั่งสมาธิเขาเห็นเป็นดวงไฟเข้ามาชนตัวเราเลย เพราะเขาเห็นไฟอย่างนี้คนเราจะเป็นลมมันก็เห็นดาว เวลาคนจะเป็นลมมันเห็นดาววิบวับๆ สงสัยอินทรีย์เขาแก่กล้า ไอ้พวกอินทรีย์แก่กล้ามันกำลังจะเป็นลม กำลังจะเป็นลมแดงใจ พอแดงมา มันเผลอมา โอ้ย! ดาวพรวดเลย แล้วก็นอนหลับเลย นี่อินทรีย์ภาวนา

อินทรีย์แก่กล้ามันรู้ทัน มันรู้เท่ารู้ทันของมันไป มันไม่เป็นอย่างนี้หรอก ไอ้ที่พูดถึง มันต้องทำให้เป็นความจริงสิ มันเหมือนกับว่ามันจะเป็นจินตนาการเยอะ โอ้ย! ผู้รับเหมาเหาะ มันจะเหมารวมเอาธรรมะเป็นความพอใจของตัวเองละ ถ้ามันไม่พอใจของตัวเองมันก็ไม่ใช่เป็นธรรม ถ้ามันพอใจมันถึงจะเป็นธรรมใช้ไหม ถ้ามันไม่เหมารวมมันก็ไม่เป็นธรรมของเราเลยหรือ มันไม่ใช่อย่างนี้นะ มันไม่ใช่อย่างนี้

อินทรีย์ อินทรีย์คือพลัง คือกำลัง ถ้ากำลังของคนดี กำลังของผู้ที่ปฏิบัติดี กำลังมันเข้าใจ กำลังนี้ พละ อินทรีย์แก่กล้า อินทรีย์แก่กล้ามันแยกเลยนะ ถ้าอินทรีย์แก่กล้าแยกกว่าถ้าอาจารย์สอนผิดมันบดทิ้งเลย

อาจารย์สอนผิดเยอะมาก ถ้าอาจารย์สอนผิดสอนถูกมันอยู่ที่เราปฏิบัติ ถ้าจิตเราสงบ จิตเรามีหลักบับ เราไปถามได้เลย แม้แต่ไม่ต้องถามหรอก นั่งฟังท่านพูด ถ้าสมาธิ ท่านยังพูดสมาธิผิด เอ้! เอ้! ถ้าเอ้! นี่ไม่ใช่แล้ว

หลวงตาท่านพูดบ่อย เวลาท่านถ่าลองได้มีครูบาอาจารย์เทศนาว่าการ ตอนท่านปฏิบัติใหม่ๆ ใจ ลองถ่าเอ๊ะ! เอ๊ะ! ท่านไม่เอาแล้ว แต่ถ่าเป็นหลวงปู่มนั้นะ หลวงปู่มนั้นท่านเทศน์มาไม่มีอะไรก็ดขวางได้เลย มันจะไหลไปเลย แล้วมันจะลงสู่สัจจะความจริงเลย เออ! ถ่าอย่างนี้ใช่ แต่ถ่ายังลุ่มๆ คล้ำๆ อยู่ ยังงูๆ ปลาๆ อยู่นี่ แล้วพอคนฟังก็เอ๊ะ! ถ่าเอ๊ะ! ไม่เอาแล้ว ถ่าเอ๊ะ! ประสาเราเขาเรียกหลงใจ ถ่าใจมันไม่ลงนะ ถ่าใจไม่ลงมาฟังธรรมๆ มันไม่ยอมรับ ถ่าใจไม่ยอมรับ ฟังไปมันไม่ยอมรับ พอไม่ยอมรับแล้วมันรับไม่ได้

นี่ก็เหมือนกัน ถ่าพูดถึงถ่าอินทรีย์ใจ พุดถึงคำว่า “อินทรีย์ภาวนาชั้นเลิศ” อินทรีย์ภาวนาชั้นเลิศ ดูพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ อุปติสสะ อุปติสสะมหามานพอยู่ กับสัญญาชัย สัญชัยสอนจนหมดไส้หมดพุงนะ พอสอนขนาดไหน พอสอนไป นี่อินทรีย์แก่กล้า เอ๊ะ! ไปถามอาจารย์ว่ามีอะไรอีกใหม่ จะทำอย่างไรต่อไป

อาจารย์บอกว่าหมดแล้ว สอนหมดเลย มีความรู้เท่าเรา พอมีความรู้เท่าเรา พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ อู้ฮู! ก็เลสมันยังเต็มตัวอยู่เลย สองคนมาคุยกันนะ “อาจารย์เราไม่ใช่ของจริงแล้วละ ถ่าอาจารย์เป็นของจริง ท่านหมดความรู้แล้ว เราเรียนจนจบแล้ว แล้วทำไมกิเลสเรายังเต็มหัวใจอยู่เลย”

สัญญากันไว้ ๒ คน สัญญา กับพระโมคคัลลานะ “ถ่าเราเจอครูบาอาจารย์ที่ท่านสอนถูกแล้วอย่าทึ่งกันนะ อย่าทึ่งนะ ต้องบอกนะ สัญญานะ ถ่าใครไปเจอก่อนอย่าทึ่งกันนะ”

หวังใจว่าใครไปเจอแล้วมันจะหนีไปเลย จะไปอยู่กับอาจารย์เลย ทึ่งไว้อยู่กับทางนี้ใจ ๒ คนสัญญากันไว้ว่าเรา ๒ คนนะ ถ่าไปเจอครูบาอาจารย์ที่สอนถูกต้องนะ เราต้องมาบอกกันนะ เราอย่าทึ่งกัน

แล้วพระสารีบุตรก็ไปเจอพระอัสสชิที่กำลังบิณฑบาตอยู่ใจ เอ๊! กิริยานี้มันนุ่มนวลมาก กิริยามันแสดงออกมีสติพร้อมขนาดนี้ เดินตามไปๆ บิณฑบาตจนจบนะ จนฉันเสร็จแล้วเข้าไปถาม ไปถามว่า “พระอัสสชิวชมาจากใคร ใครเป็นอาจารย์ ใครเป็นอาจารย์พระอัสสชิ”

พระอัสสชิบอกว่า “อาจารย์ของเราคือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า”

“แล้วบัดนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ที่ไหนล่ะ”

“องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ที่ราชคฤห์”

แล้วท่านก็ถาม “แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนอย่างไรล่ะ”

“อู๋ย! เราเป็นคนเพิ่งบวชมา เราเป็นผู้ปฏิบัติใหม่” พระอรหันต์นะ พระอรหันต์จริง ๆ ท่านไม่เวอร์ ท่านไม่เวอร์หรอก ไอ้ที่เวอร์ ๆ นั้นล่ะมันไม่รู้ พระอะไรก็ไม่รู้

ไปถามพระอัสสชิ

“อู๋ย! เราเพิ่งบวช เราไม่รู้อะไรหรอก”

“เออ! เพิ่งบวชก็เอาสิ่งที่พอรู้ สิ่งที่จะแทงด้วยปัญญามันเป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าเอง” คือถ้าจะแทงด้วยปัญญาคือหน้าที่ของพระสารีบุตรเอง ขอให้พระอัสสชิแสดงธรรมมาเถอะ ขอให้แสดงธรรมนะ

“องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ **เย ธมฺมาฯ** ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้เข้าไปประทับที่เหตุนั้น”

มันไม่เหมือนกับสัญญาชัยสอนไง สัญญาชัยสอนบอกว่าไม่ใช่ อันนี้ก็ไม่ใช่ แล้วในไม่ใช่ ไม่ใช่ก็คือไม่ใช่ ก็เหมือนประสาเรา ไม่มี ว่างหมด ว่างหมด ไม่มี นิพพานๆ สัญญาชัยดี ๆ นี่แหละ ใครๆ ก็นิพพานแล้ว ว่างหมดเลย แล้วว่างอย่างไรล่ะ ก็มันว่าง แล้วมันว่างอย่างไรล่ะ ก็มันว่าง แล้วทำไมมันถึงว่างล่ะ ก็มันว่าง นี่สัญญาชัย ถ้าใครเชื่ออย่างนี้อินทรีย์อ่อน

ถ้าอินทรีย์แก่กล้าเขาไม่เชื่อ เฮ้ย! มันว่าง มันว่างอย่างไร เอ็งทำอย่างไรมันถึงว่างล่ะ ก็บอกมาสิทำอย่างไร ก็มันว่าง แล้วทำอย่างไร ก็มันว่าง...นี่พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะปฏิเสธ แล้วสัญญากัน

พอพระอัสสชิแสดงธรรม พอแสดงธรรม พระสารีบุตรแทงตลอดเป็นพระโสดาบันเลย เพราะอะไร เพราะมันรอมานาน ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ มันมีเหตุมีผล ไอ้ที่เราทุกข์ ๆ อยู่ที่นี่มันต้องมีที่มา แล้วไอ้ที่เราสงสัยอยู่ที่นี่มันมาจากไหนล่ะ อ้าว! มันก็

ทวนกระแสกลับใจ ใ้อที่มามันมาจากภวาสวะ มันมาจากจิต แล้วมันย้อนกลับเข้าไป มันสงสัย สงสัยที่ไหนล่ะ มันแทงกลับเข้าไปเลย พอแทงกลับเข้าไป สักกายทิฐฐิมัน ขาด พอขาด ไปบอกพระโมคคัลลณะะ พระโมคคัลลณะะก็ขาด อย่างนี้เขาถึงเรียกว่า อินทรีย์แก่กล้า อินทรีย์ภาวนา

ใ้อที่ว่าเห็นกระพริบตา เห็นแว็บๆ แวบๆ ใ้อนี้มันแบบว่ากำลังจะเป็นลม กำลังจะเป็นลม เวลาเห็นดาว ลมมา ดาวพรวดเลย แล้วก็ฟูบไปเลย ตื่นมาอีกทีหนึ่ง แอมโมเนีย อินทรีย์แก่กล้ากลิ่นแอมโมเนียหอมฉุยเลย อินทรีย์แก่กล้า

จะนั้น สิ่งที่มีนเป็น มันเป็นมาแล้ว เขาถามมาไง เขาถามว่ามันเป็นอย่างนี้ มันกระพริบขึ้นมาแล้วจะทำอย่างไรต่อไป มันจำ มันอะไร

จิตนี้มหัศจรรย์นัก หลวงตาท่านพูดบ่อยว่าหลวงปู่มันท่านบอกว่าจิตนี้ มหัศจรรย์นัก เทียวเกิด เทียวตาย เทียวจับ เทียวจง เทียวยึด เทียวมัน เทียวยึด อารมณ์ เทียวยึดความทุกข์ จิตนี้ไปยึดมาหมด ยึดทุกข์ก็ทุกข์หนักหนา เวลามัน ปล่อย เวลาเห็นแสง เห็นความสว่างก็ไปยึดเขาอีก มันยึดทั้งดี ยึดทั้งชั่ว ยึดไปหมด จิตนี้มีมหัศจรรย์นัก

แล้วพอเราไปเห็น มันปล่อยจากโลกๆ มา พอมันไปเห็นแสง เห็นต่างๆ เราก็ ไปตื่นตื่นกับมัน จิตเห็นอาการของจิต จิตสงบมันถึงเห็น ถ้าจิตไม่สงบมันเห็นอย่าง นั้นไม่ได้ แต่เวลาคนที่จิตเขาคึกคะนองนะ ถ้าเห็นสิ่งนั้นไม่มีครูบาอาจารย์นะ ให้ กำหนดลงที่จิตแล้วถามว่าอันนั้นคืออะไร จิตจะตอบได้เลย แต่เราไม่ถาม เราไปเก็บ เอาสิ่งที่จิตมันไปเห็น ผู้รู้ สิ่งที่ถูกรู้ แสงนั้นคือจิตออกไปรู้ ถ้าแสงนั้นจิตออกไปรู้ แล้วเรา ไปบอกว่าแสงนั้นคืออะไร แต่เราไม่ถามว่าจิตคืออะไร

เราไปถามว่าแสงนั้นคืออะไร แต่เราไม่ถามว่าคนเห็นแสงมันคือใคร ใครเห็นแสง นั้น แต่เราไปถามว่าแสงนั้นคืออะไร พอมันสว่างมา มันกระพริบมา โอ้โฮ! มหัศจรรย์ ไปหมดเลย แล้วใครไปเห็นล่ะ

ไปดูงานแฟร์ลิส อู้ฮู! ไฟเขาติดกันพะเนิ่นเทินทึก มันไม่เห็นมีอะไรมหัศจรรย์เลย ใ้อนี้พอเราไปรู้ไปเห็นเข้ามันมหัศจรรย์มาก เห็นใหม่ อินทรีย์ไม่แก่กล้าหรอก เพราะ

แสงสว่างแค่นี้มันก็หลอกแล้ว ไอ้แสงกระพริบมันก็หลอกแล้ว อินทรีย์อ่อนตามมันไปแล้ว

ถ้าอินทรีย์แก่มันจะรู้เลยว่า อืม! ไม่ใช่ ส่งออก ถ้าส่งออก ถ้าเป็นกำหนดลมก็กำหนดลม ถ้ากำหนดพุกโทก็พุกโท ถ้าใช้ปัญญาเข้ามาให้มันสงบเข้ามา ถ้าสงบเข้ามาถึงตัวมัน แล้วถ้าจิตสงบแล้วเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง เห็นเดี๋ยวจะรู้ เพราะอะไร ถ้าพูดอย่างนี้แสดงว่ายังไม่เคยรู้ไม่เคยเห็น เพราะไม่เคยรู้ไม่เคยเห็นมันถึงตื่นเต็นไปกับแสงนั้น แต่คนรู้คนเห็นเขาเห็นแสงนั้นเป็นของไม่มีค่าเลย

ถ้าคนรู้คนเห็นนะ เสื้อผ้าของเรากับตัวเราแตกต่างกัน ถ้าเรามีคุณค่านะ เสื้อผ้าเราแขวนไว้เต็มตู้เลย หยิบตัวไหนมาสักก็ได้ เห็นแสงมันออกไปสลายอารมณ์ อารมณ์ของใจ คีลคืออารมณ์ของใจ ใจออกไปรับที่อารมณ์ อารมณ์ก็คือเครื่องประดับตัวมัน ไม่ใช่ตัวมัน ถ้าเข้าไปถึงตัวมัน ตัวจิต เรื่องแสง เรื่องอะไร มันไม่ใช่มหัศจรรย์เลย

ไอ้นี้ไปเจอแบรนต์เนมเข้าตัวหนึ่งตื่นเต็น ตัวนี้ราคาแพง โอ้โฮ! แสงจ้าเชียว นี่มันส่งออก ถ้ามันย้อนกลับเข้ามาถึงตัวมันนะ สิ่งที่เกิดขึ้นนะ ก็เสื้อผ้า ก็เอาไว้ใส่กัน ความอบอุ่น เขาเอาไว้ใส่ไว้กันความละลาย ก็แค่เสื้อผ้า จะไปตื่นเต็นอะไรกับมัน ไอ้นี้ไปตื่นเต็นหมดเลย ทั้งตัวเอง ทั้งจิต ทั้งผู้รับรู้อยู่ ไปอยู่กับสิ่งข้างนอกหมดเลย แล้วก็บอกว่าอินทรีย์แก่กล้า มันไม่แก่หรอก ถ้ามันแก่มันต้องรู้ทันตรงนี้

ข้อ ๗. เขาบอกว่าเขาเห็นแสงแล้วมันเป็นของมัน แล้วข้อ ๗. ถามว่า “จะหา มันเจอได้แบบไหน”

นี่ยังติดใจ ยังติดใจไอ้แสงนี้อยู่ แสงนะ ถ้าเห็นจิต จิตผ่องใส จิตแวววาว ถ้าเห็นจิต จิตเห็นกาย จิตเห็นเวทนา จิตเห็นจิต จิตเห็นธรรม ถ้าเห็นจิตใจ จิตผ่องใส จิตเศร้าหมอง ถ้าเห็นจิตนะ ถ้าเห็นจิตมันจะรู้ แต่เห็นแสง แสงเป็นจิตหรือ ถ้าเห็นจิตใจ ถ้าเห็นจิต จิตสงบแล้วมันจะกลับมาเห็นตัวมัน สติปัญญา ๔ ใจ ถ้าเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม นั่นล่ะถ้าเราจับต้องได้ แล้วจะเจอมันได้อย่างไร

จิตสงบแล้วเห็นแสงนี้มันของธรรมดา ของธรรมดามากเลย จิตเห็นแสง จิตเห็นความกระพริบต่างๆ มันเป็นเรื่องปกติ ถ้าเรื่องปกติเรื่องธรรมดาของมันแล้ว จบแล้ว ปล่อยวาง กลับมาทำความสงบของใจให้มากขึ้น แล้วเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม ถ้ามันเห็น ถ้ามันเห็น ราฟิ่งไป

ไอ้ที่มันถามมาโดยคำบอกเล่า นั่งคุยกับน้อง แล้วเถียงกับน้อง แล้วก็เอาของน้องด้วย ของตัวเองด้วย ถามหลวงพ่อกวนะ กลัวน้องมันจะเพี้ยน ไปเถียงกันเรื่องอนาคตมี ไปเถียงกันเรื่องเจโตวิมุตติ ปัญญาวิมุตติ เสร็จแล้วก็มาลำบากคนตอบ ๒ คน ไปเถียงกัน แล้วก็เอามาตอบนะ

“การปฏิบัติก่อนหน้านั้นภาวนาโดยวิธีสมถะ (ทำความสงบ) สลับกับวิปัสสนาคือคิดพิจารณาตัดกระแสปฏิบัติสมุပ္บาทอยู่เท่าที่ทำงานได้ ถ้าจิตไหลมากๆ เชิงปรุขุสัญญาตามคิริมานนทสูตรเข้าไป”

คือก่อนหน้านั้นก็ทำความสงบของใจเข้ามา วิปัสสนาเข้ามาเพื่อตัดกระแสปฏิบัติสมุပ္บาท ตัดกระแสปฏิบัติสมุပ္บาท **อิทปฺปจฺยตา** อวิชชา ปฏิจฺจสมุပ္บาท เวลาไปถึงตรงนั้นนะ ถ้าคนภาวนาเป็นนะ เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านพูด กว่าจะเป็นปัจจยการไม่ใช่ขั้น ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นกองๆ ถ้าเป็นกองๆ ถ้าตัดมา ตัดมาจากถ้าขั้นอย่างหยาบเป็นโสดาบัน ขั้นอย่างกลางเป็นสกิทาคามี ขั้นอย่างละเอียด เพราะพระอนาคตามี คำว่า “พระอนาคตามี” ยังมีกามราคะ กามราคะก็คือสัญญานั้น ถ้ามันตัดตรงนั้น เป็นกองๆ กองรูป กองเวทนา กองสัญญา กองสังขาร กองวิญญาณ อย่างหยาบ อย่างกลาง อย่างละเอียด ถ้าตัดหมดนะ มันจะเข้าไปสู่ตัวจิต ตัวจิตเป็น **อิทปฺปจฺยตา** มันจะเป็นปฏิบัติสมุပ္บาท มันจะเป็นปัจจยการ

คำว่า “เป็นปัจจยการ” ละเอียดกว่าความเป็นรูปเป็นกองที่จะจับได้ นี้พูดถึงว่าเวลาเราพูดถึงทางธรรมนะ ทางธรรมมันจะเห็นความหยาบความละเอียดแตกต่างกัน เยอะแยะไปหมดเลย แต่เวลามันมาทางวิชาการ เราไปอ่านตำรับตำรามานี้แล้วเราก็ไปเทียบเคียงให้เหมือนกันๆ หมดเลย ถึงบอกว่า พอทำสมถะหรือทำวิปัสสนาแล้วจะไป

ตัดกระแสปฏิบัติสมุบบาท ถ้าคิดเป็นทางวิชาการ คิดมาเป็นปัญญาาก็ใช้ได้ แต่ถ้าไปเห็นตัวจริงนะ เป็นไปไม่ได้ ถ้าเห็นตัวจริงนะ ยังอีกนานแสนนาน ยังอีกนานเนกาเลนัก นี่พูดถึงปฏิบัตินะ

ฉะนั้น ถ้าเป็นความเข้าใจอย่างนี้ก็ให้กลับไปเทียบกับน้องก่อนนะ กลับไปเถียงกันให้จบก่อนแล้วค่อยมาถามกันใหม่ดีกว่า เพราะมันเป็นเรื่องการถกเถียงกัน ๒ คน เพราะเราดูแล้วมันเป็นเรื่องปริยัติ เรื่องโลกๆ กลับไปเถียงกัน ๒ คน เถียงให้จบแล้วเราค่อยกลับมาคุยกันใหม่ เอวัง